

مقایسه ادراک ریسک دانشجویان ورزشکار آسیب دیده و غیر آسیب دیده (مطالعه موردی: دانشگاه مازندران)

فریده علیزاده^۱، دکتر فرزام فرزاد^۲، دکتر سید محمد حسین رضوی^۳، معصومه قربانی مرزونی^۴

چکیده

هدف: هدف از این پژوهش، مقایسه ادراک ریسک ورزشکاران آسیب دیده و غیر آسیب دیده در محور توانائی‌های شخصی و اعتماد بود. **روش شناسی:** این پژوهش از نوع توصیفی-پیمایشی و شیوه جمع‌آوری اطلاعات به صورت میدانی بود. جامعه آماری تحقیق را کلیه ورزشکاران دختر و پسر شرکت کننده در کلاس‌های آموزشی، عضو تیم‌ها و فوق برنامه‌های ورزشی تشکیل داده بودند، حجم نمونه به صورت تمام شمار ۹۰۱ نفر انتخاب شد. ابزار تحقیق شامل پرسشنامه محقق ساخته‌ای تحت عنوان ادراک ریسک بود که روایی آن توسط ۱۱ نفر از متخصصین حوزه مدیریت ورزش و پایایی آن در یک مطالعه مقدماتی با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ برآورد گردید. با توجه به غیر طبیعی بودن توزیع داده‌ها در شاخص‌های مدنظر، برای اثبات فرضیات تحقیق از آزمون ناپارامتریک یو من ویتنی برای مقایسه ادراک ریسک ورزشکاران آسیب دیده و غیر آسیب دیده در محور توانائی‌های شخصی و اعتماد استفاده شد.

یافته‌ها: نشان داد بین ادراک ریسک ورزشکاران آسیب دیده و غیر آسیب دیده در شاخص‌های اعتماد به مربیان، امداد رسانی، کارکنان اماکن ورزشی و مدیران ریسک (در سطح معناداری $P \leq 0/05$ به ترتیب $0/040$ ، $0/003$ ، $0/000$ و $0/041$) اختلاف معناداری مشاهده گردید. همچنین بین ادراک ریسک ورزشکاران آسیب دیده و غیر آسیب دیده در شاخص‌های (تاثیر تجربه و تاثیر مهارت در انجام فعالیت‌های خطرناک) در سطح معناداری $P \leq 0/05$ به ترتیب $0/033$ و $0/013$) اختلاف معناداری مشاهده شد، اما بین ادراک ریسک ورزشکاران آسیب دیده و غیر آسیب دیده در شاخص‌های (تاثیر دانش و تاثیر موفقیت در تکرار فعالیت‌های خطرناک) در سطح معناداری $P \geq 0/05$ اختلاف معناداری مشاهده نشد.

بحث و نتیجه گیری: بر پایه‌ی یافته‌های تحقیق، بالا بودن ادراک ریسک، در نتیجه عدم اعتماد به مربیان، کارکنان اماکن، امداد رسانی و مدیران ریسک و همچنین عدم اعتماد به توانائی‌های خود منجر به ترس دانشجویان از حضور در فضاهای ورزشی و مشارکت کمتر در فعالیت‌های ورزشی می‌شود که این مهم اقدامات نظارتی مسئولین و مدیران را در اجرا و پیاده سازی فرایندهای مدیریت ریسک، پیگیری جهت فراهم نمودن محیط مناسب، تجهیزات استاندارد و ایمن در جهت مقابله با ریسک‌های احتمالی، افزایش بینش، آگاهی و ایجاد اطمینان در ورزشکاران از طریق کاهش حوادث و آسیب دیدگی‌ها و در نتیجه حضور مستمر در فعالیت‌های ورزشی بیشتر می‌کند.

کلید واژگان: ادراک ریسک، ورزشکاران، آسیب دیده، غیر آسیب دیده

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد گروه مدیریت ورزشی دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

۲. استادیار گروه مدیریت ورزشی دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

۳. دانشیار گروه مدیریت ورزشی دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

۴. مربی گروه تربیت بدنی عمومی دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

مقدمه

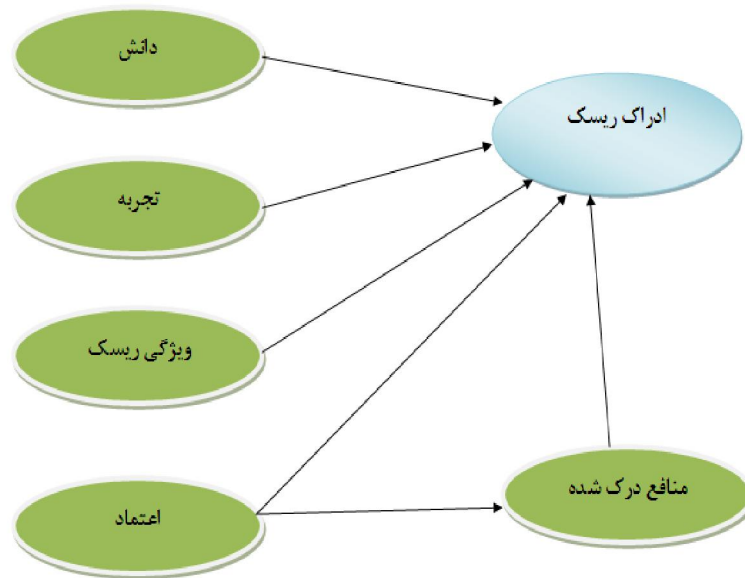
امروزه مشارکت در ورزش برای افراد به یکی از محبوب‌ترین فعالیت‌های اوقات فراغت تبدیل شده است. به نحوی که مردم به این باور رسیده‌اند که ورزش منافع جسمانی و روانی زیادی برای شرکت‌کنندگان به همراه دارد به طوری که در سال ۲۰۰۲ شعار سازمان بهداشت جهانی «تحرک رمز سلامتی» بود (۱). البته اغلب افراد نیز قبول دارند که شرکت در برخی فعالیت‌های ورزشی پر خطر شامل خطرات بالقوه‌ای چون آسیب‌های جسمانی و گاهی مرگ نیز می‌باشد. به همین جهت بسیاری از والدین، نگران مجروح شدن یا آسیب دیدن فرزندانشان در حین شرکت در فعالیت‌های ورزشی هستند. به عنوان مثال در سال ۱۹۹۰ حدود ۵۶۰۰۰۰ حادثه در دوچرخه سواری عمدتاً منجر به فرستادن جوانان به اورژانس بیمارستان‌ها شده و برآورد هزینه ناشی از این صدمات حدود ۱/۲ میلیارد دلار تخمین زده شده است (۲). حوادث ناشی از وجود عوامل خطرزا در هنگام برگزاری مسابقات و تمرینات آمادگی ورزشکاران می‌تواند بسیار پرهزینه و ناگوار باشد (۳). هرگونه شرایطی که درامان ورزشی، هنگام فعالیت ورزشی، بطور بالقوه بتواند منجر به آسیب دیدگی ورزشکار، اعضای برگزارکننده تمرین و یا تماشاگران گردد مخاطره انگیز بوده و باید منتقدانه به آن نگرینست (۴). حوادث متعددی در عرصه‌ی ورزش کشورهای مختلف جهان رخ داده که در همه آنها انواعی از رفتارهای خطرناک از سوی بازیکنان، تماشاچیان و بعضاً مدیران و مربیان و داوران نیز مشهود بوده است. نظام ملی پایش الکترونیکی صدمات آمریکا (NEISS)^۱ نشان داده که تنها در آمریکا سالانه حدود ۱۱۱۰۰۰ صدمه سر در ورزش‌های رقابتی (نظیر بسکتبال و فوتبال) و حدود ۱۰۵۰۰۰ صدمه سر هم در ورزش‌های تفریحی (مثل شنا و اسب سواری) رخ می‌دهد که ۲۰٪ از کل آسیب‌های سر را شامل می‌شود (۵). بر اساس گزارش (CPSC)^۲ در سال ۱۹۹۷ میلادی هزینه صدمات ورزشی وارده بر کودکان زیر ۱۴ سال در آمریکا بالغ بر ۴۹/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ دلار بوده است. بر اساس گزارش دانشگاه NSW در استرالیا، بین سال‌های ۱۹۹۸ الی ۲۰۰۲ تعداد ۴۶۸ نفر در اثر غرق شدن، جان خود را از دست داده‌اند که ۷۸٪ آنان از مردان بوده‌اند گزارش دیگری میزان مصدومیت‌های ورزشی شدید در استرالیا را ۱/۸ در هر صد هزار نفر و میزان مرگ ورزشی را ۰/۶ در هر صد هزار نفر اعلام کرده است (به نقل از ۶). بخش مهمی از مدیریت ریسک، داشتن درک و حس مشترک از ریسک است. آنچه را که یک فرد ممکن است ریسک تلقی کند، شاید فرد دیگری این تلقی را نداشته باشد، به همین جهت هرکس با توجه به درک فردی خود ریسک را تعریف می‌کند از این‌که (چه چیزها یا وقایع ناخواسته‌ای ممکن است رخ دهد؟ احتمال روی دادن آنها چقدر است؟ پیامدهای این رخداد در صورت وقوع چیست؟ و...).

ریسک حالت نسبی دارد. پیش از اینکه بتوانیم برخوردی عاقلانه با ریسک داشته باشیم ابتدا باید بستر و زمینه‌ای را بشناسیم که ریسک در آن وجود دارد یعنی (شناسایی منابع ریسک و شناخت آنچه که تحت تاثیر ریسک قرار می‌گیرد). این موضوع در ارزیابی منطقی ما از ریسک یعنی (بررسی میزان احتمال و شدت پیامدها) و برای شناخت این‌که کدام ریسک‌ها پذیرفتنی و کدام غیر قابل قبول هستند اهمیت ویژه‌ای دارد (۷). ارزیابی ریسک فقط عینی نیست بکه بخشی از آن کیفی بوده و بر حسب سطوح احساس ریسک محاسبه می‌شود و این به ویژگی‌های فردی ورزشکاران مربوط می‌شود (۸). در ضمن باید توجه داشت که ادراک افراد از ریسک می‌تواند تحت تاثیر عوامل مختلفی قرار گیرد (مثل تجارب شخصی افراد، مهارت‌ها، موفقیت‌ها، عوامل رفتاری، اطلاع رسانی رسانه‌ها، شایعات، ضرب المثل‌ها و...) بنابراین باید میزان و نحوه ادراک و برداشت مردم درباره ریسک مورد نظر به دقت

۱. National Electronically Injury Survey System (NEISS)

۲. Consumer Product Safety Commission (CPSC)

مورد بررسی قرار گیرد (۹). زیرا از یک طرف، دست کم گرفتن ریسک می‌تواند منجر به اهمال در اقدامات پیشگیرانه از بیماری‌ها و حوادث باشد و از طرف دیگر نیز ممکن است اغراق در ریسک سبب وحشت عمومی، بی‌اعتمادی به مسئولین و اقدام به رفتارهای نامناسب گردد (۱۰). سازمان‌های ورزشی و تفریحی ممکن است با طیف وسیعی از ریسک‌ها روبه‌رو شوند اما آنچه که در این‌جا بیشتر مدنظر ما است ریسک‌ها و خطرات آشکارتری است که می‌تواند سبب مصدومیت و آسیب‌های ورزشی شرکت‌کنندگان در فعالیت‌های ورزشی شود. آسیب‌های ورزشی از مشکلاتی است که بیشتر ورزشکاران در دوران زندگی ورزشی خود با آن مواجه می‌شوند، و از جمله نگرانی‌های ورزشکاران و مربیان است. لذا آگاهی از عوامل تاثیرگذار و پیشگیری از آسیب دیدگی و مقابله با آن ضروری به نظر می‌رسد. عوامل مختلفی در آسیب دیدگی ورزشکاران دخالت دارند. لذا محققان روان‌شناسی ورزش تلاش کرده‌اند تا نشان دهند شاید افکار، احساسات، ویژگی‌های شخصیتی و توانائی‌های فردی ورزشکاران در میزان شیوع و وقوع آسیب‌دیدگی‌ها نقش داشته باشند (۱۱). امروزه محققین و روان‌شناسان ورزش به دنبال این هستند تا با ارزیابی ادراک و احساسات ورزشکاران آسیب‌دیده علت‌های رایج شخصیتی و اجتماعی را که احتمال دارد با وقوع آسیب‌دیدگی رابطه داشته باشند شناسایی کنند. در بحث قابلیت یا توانائی سه دیدگاه رایج وجود دارد. از نظر دیدگاه اول یعنی (رفتارگراها) فرد توانائی خود را به واسطه تجربه و یادگیری به دست می‌آورد و عوامل ذاتی در این بین نقشی ایفا نمی‌کنند. از نظر دیدگاه دوم یعنی (محققان علوم زیستی) توانائی موهبتی است ارثی و افراد با سطوح توانائی مختلف و تجربه متولد می‌شوند. اما از نظر دیدگاه سوم یعنی (تعامل گراها) که بیشتر افراد در یک دیدگاه کلی آن را قبول دارند، توانائی تابعی است از هر دو عامل زیستی و محیطی، بدین معنا که تاثیرات محیطی یعنی تجربه، مهارت و آموزش می‌تواند نبود ظرفیت ارثی یا نقایص و کمبودهای عامل زیستی را جبران کند (۱۲). پس می‌توان گفت توانائی‌های شخصی افراد، اکتسابی یا غیراکتسابی اعم از (دانش، تجربه، مهارت، ویژگی‌های رفتاری و...) در ادراک از ریسک تاثیر گذار می‌باشد. ریسک در همه‌جا وجود دارد، انسان صرف نظر از این که در کجا و مشغول چه فعالیتی باشد در هیچ زمانی نمی‌تواند خود را کاملاً در امان ببیند و حتی در لحظاتی که در رختخواب خود خوابیده است در معرض ریسک قرار دارد، چیزی که معمولاً افراد در حالت عادی قادر به درک آن نیستند تنها زمانی متوجه ریسک می‌شوند که حادثه‌ای مهم رخ داده باشد. هر یک از ما با توجه به دانش، مهارت و تجربیات خود استنباطی جداگانه از مفهوم ریسک داریم، دانش و تجربه دو عامل بسیار مهم در ادراک افراد از ریسک می‌باشند (۱۳). در مطالعات روان‌سنجی چندین عامل موثر بر ادراک ریسک مشخص شده که در نمودار (۱) برخی از این عوامل نشان داده شده است (۳).

نمودار (۱) مدل مفهومی عوامل موثر بر ادراک ریسک

دانش ترکیبی سازمان یافته از داده‌هاست که از تجربه‌ها، عملکردها، قوانین و فرایندها به وجود آمده است و پژوهشگرانی که به مطالعه رابطه بین دانش و ادراک ریسک پرداختند تعیین کرده‌اند که داشتن یا نداشتن دانش در مورد یک فعالیت بر سطوح ریسک ادراک شده آن فعالیت تاثیر گذار است (۳). وقتی چیزی را ادراک می‌کنیم، معنایی که برای ما پیدا می‌کند بسته به این است که در گذشته چه نوع اثری در ذهن ما به جا گذاشته و در چه زمینه‌ای ادراک شده و واکنش ما نسبت به آن چه بوده است. پس منظور از تجربه، کسب آشنایی و میزان مهارت فرد در انجام یک فعالیت می‌باشد و بهترین تجربه زمانی حاصل می‌شود که میزان مهارت فرد با سطح ریسک یا چالش او همخوانی داشته باشد. بنابراین می‌توان گفت تجربه و مهارت به عنوان عواملی موثر بر ادراک ریسک افراد اثر می‌گذارند (۳). اعتماد به عنوان تمایل به اطمینان کردن به یک فرد، یک مسئول، یک سازمان و... که قابلیت اعتماد دارد تعریف شده است و آن به معنی داشتن انتظارات مثبت از سوی طرف مقابل در شرایط مخاطره‌آمیز می‌باشد. در طول ۲۰ سال گذشته توجه به نقش اعتماد بصورت یک عامل بین رشته‌ای افزایش یافته است و در چند سال اخیر به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل مهم و موثر بر ادراک ریسک شناخته شده است (۳). اعتماد را می‌توان احساسی تلقی کرد که فرد یا افرادی درباره چیزی دارند، البته آن چیزی که تایید شده است. اعتماد در واقع یک نگرش مثبت به فرد یا امری خارجی است و مبین میزان ارزیابی از پدیده‌ای است که با آن مواجهیم (۱۴). اعتماد دارای ابعاد مختلف است یکی از ابعاد اعتماد که در تحقیق حاضر به آن پرداخته شده است اعتماد به دست‌اندرکاران ورزش در دانشگاه‌ها یعنی مدیران، مربیان، کارکنان اماکن ورزشی و امدادرسانان می‌باشد. کلیه سازمان‌های ورزشی اعم از دولتی و غیردولتی وظیفه مهم فراهم نمودن محیطی ایمن و عاری از هرگونه خطر و مرتفع کردن نیازهای ورزشکاران خود را برعهده دارند. اگر آنها در انجام وظایف خود کوتاهی یا سستی نمایند طبیعی است که از حمایت جامعه و اعتماد ورزشکاران برخوردار نخواهند بود و عدم توجه به این

مقوله مهم خود زمینه ساز فرار ورزشکاران از محیط‌های ورزشی خواهد شد. بنابراین می‌توان گفت: یک سازمان ورزشی برای اجرای برنامه‌های استراتژیک خود، یک مدیر ورزش برای موفقیت در کارش و یک مربی برای افزایش کارایی آموزشی‌اش نیازمند جلب اعتماد کسانی هستند که تحت نظارت آن‌ها به فعالیت ورزشی می‌پردازند و موفقیت آن‌ها در گرو جلب اعتماد یکدیگر می‌باشد. در تحقیقی ساندر، رویتر، برنت و مارتین^۱ (۲۰۰۴) ارتباط بین سه جزء خطر دریافت آسیب دیدگی را بررسی کردند که عبارت بودند از: الف) احتمال آسیب دیدگی، ب) نگرانی از آسیب دیدگی ج) اعتماد بنفس در جلوگیری از آسیب دیدگی. ارتباط بین اجزا رابطه مثبتی را بین نگرانی از آسیب و احتمال آسیب دیدگی نشان داد، نتایج نشان داد ورزشکارانی که آسیب دیدگی قبلی داشتند، با احتمال بیشتر دوباره آسیب دیدگی، و نگرانی بیشتر از دوباره آسیب دیدن مواجه بودند. همین‌طور در جلوگیری از آسیب حداقل اعتماد بنفس را نشان دادند (۱۵). اپانل، لیولین، پرنه و روح^۲ (۲۰۰۹) نشان دادند تمایل به تمرکز بر روی پیامدهای منفی ناشی از آسیب‌های مرتبط ورزشی اغلب به عنوان آغازی است برای احساس اضطراب، افسردگی و درماندگی که خود منجر به درک بالای ریسک خواهد شد (۱۶). هوآن، بان، سان، یوآن و بی^۳ در سال (۲۰۱۳) با هدف شناسایی عوامل زمینه‌ای پذیرش خطر عمومی به بررسی دیدگاه‌های گوناگون از گروه‌های جمعیتی مختلف پرداختند و ۴ عامل (دانش، نتیجه اثر، منافع درک شده و اعتماد) را شناسایی کردند همچنین در این تحقیق مشخص شد پاره‌ای از ویژگی‌های دموگرافیک پاسخگویان مانند جنس، سن، سطح تحصیلات، شغل، سطح درآمد و خانواده نیز در ادراک افراد اثرگذار می‌باشد به عنوان نمونه نتایج بدست‌آمده نشان داد افراد با سن بالا، سطح درآمد پایین و سطح پایین دانش نسبت به ریسک‌ها حساس‌تر هستند. همچنین اعتماد به عنوان عامل مهمی در پذیرش ریسک در میان افراد مختلف معرفی شد (۱۷). کراندال، لون و استدمون^۴ (۲۰۱۳) در تحقیقی با عنوان "تجربه موتورسواری و ادراک ریسک" به بررسی ارتباط بین مهارت و تجربه موتورسواری با ادراک ریسک پرداختند نتایج آزمون نشان داد موتورسواران ماهر به نسبت موتورسواران دارای تجربه در مقابل خطرات سریع‌تر واکنش نشان می‌دهند و موتورسواران تازه‌کار به دلیل احساس ریسک بیشتر کمترین واکنش را نشان می‌دادند بدین ترتیب مشخص شد بین آموزش پیشرفته موتورسواری و مهارت در اجرای فنون و ادراک ریسک همبستگی منفی وجود دارد (۱۸). لو، سای و زانگ^۵ در پژوهشی در سال (۲۰۱۳) نشان دادند که خشم و عصبانیت منجر به کاهش ادراک ریسک می‌شود در حالی که ترس و نگرانی ادراک ریسک را افزایش می‌دهد (۱۹). کارن، براكوف و گرنه^۶ در تحقیقی در سال (۲۰۱۳) به بررسی ارتباط بین عملکرد شنا با ۶ متغیر (خودکارآمدی، ترس از غرق شدن، ریسک درک شده در شنا، تجربه قبلی، تصویر بدنی و مهارت درک شده) پرداختند در این پژوهش هریک از متغیرها به‌طور جداگانه از طریق چک لیست، پرسشنامه و مطالعات زمینه‌ای مورد بررسی قرار گرفتند و نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها بیانگر وجود تفاوت معناداری در میانگین چندین فاکتور براساس جنسیت بود. در مردان به‌طور قابل توجهی میانگین بالاتری در هر متغیر گزارش شد و نتیجه ارتباط بین عملکرد شنا و سایر متغیرها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون نشان داد: بین عملکرد شنا با فاکتورهای خودکارآمدی، تجربیات قبلی، مهارت و تصویر بدنی ارتباط

۱. Sandra, reuter, brant&martin.

۲. Appanel, Levine, perna&roh.

۳. Huang, ban, sun, yuan&bi

۴. Crundal, loon&stedmon

۵. Lu, xie&zhang

۶. Karen, berukof&grant

مثبتی وجود دارد و بین ترس از غرق شدن و خودکارآمدی همبستگی منفی درحد متوسطی گزارش شده است (۲۰). پارک، گانن و هن ۱۲درسال (۲۰۱۲) در تحقیقی به بررسی ابعاد سه‌گانه اعتماد یعنی (شایستگی، خیرخواهی و درستی) پرداختند و نشان دادند باتوجه به ارزش‌های فرهنگی حاکم بر هر جامعه و میزان توجه افراد به ابعاد سه‌گانه فوق و آگاهی مصرف‌کنندگان از سابقه، شهرت و کیفیت محصولات و اعتماد به فروشندگان، ریسک تصمیم‌گیری‌ها را در خرید کاهش می‌دهد (۲۱). لیولین و سانچز ۸درسال (۲۰۰۸) در تحقیقی نشان دادند صخره نوردان موفق‌تر و قهرمان ریسک‌پذیری بیشتری دارند و به طور کلی ورزشکاران ممتاز ریسک‌پذیرترند. علت این مسئله را هم در زمینه‌های تحریک جوئی و رقابت‌گری بیشتر، اعتماد بنفوس بالاتر، انتظار موفقیت بیشتر و استفاده از راهبردهای شناختی و توانایی تعدیل فشار معرفی کرد (۲۲). فیشاف ۹درسال (۲۰۰۶) در تحقیقات خود نشان داد ترس سبب افزایش تخمین ریسک می‌شود (۲۳). آشتیانی و همکاران درسال (۱۳۹۱) در تحقیقی نشان دادند ریسک ادراک شده از خدمات بانکداری اینترنتی بر قصد استفاده مشتریان بانک‌ها از این خدمات تاثیر منفی دارد و منجر به بی‌اعتمادی به فرایند ارائه خدمات خواهد شد (۲۴). سایگریست، و تکویچ و روس ۱۰درسال (۲۰۰۰) نشان دادند افرادی که به مقامات اعتماد دارند ریسک کمتری را درک می‌کنند نسبت به کسانی که چنین اعتمادی را به مسئولین ندارند. آنها همچنین نشان دادند بین دانش و ادراک ریسک همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود دارد (۲۵). دونالدسن، بورز، فینچ و میدلتون ۱۱در تحقیقی درسال (۲۰۰۸) نشان دادند که پیشرفت و توسعه سیستم‌های مدیریت ریسک در کاهش ریسک آسیب‌های ورزشی و افزایش شرکت‌کنندگان و داوطلبان ورزش موثر خواهد بود (۲۶). سان هو ۱۲درسال (۲۰۰۴) با بررسی مدل مفهومی عوامل موثر بر ادراک از ریسک در فوتبال نشان داد: ۱- همبستگی منفی بین اعتماد و ادراک ریسک وجود دارد و بی‌اعتمادی منجر به افزایش ریسک درک شده میشود. ۲- همبستگی مثبت و معنی‌داری بین دانش و ادراک ریسک وجود دارد. ۳- همبستگی منفی بین تجربه و ادراک ریسک وجود دارد (۳). سایگریست و همکاران در تحقیقی دیگر در سال (۲۰۰۰) دریافتند که اعتماد دارای یک اثر قوی بر منافع و ادراک خطر است. این پژوهش تاکید کرد که اعتماد دارای اثرات مثبت و قوی روی بعد منفعت است همچنین آنها همبستگی منفی بین ریسک درک شده و منافع درک شده در شرایطی که اعتماد کنترل شده بود پیدا کردند (۲۷). سانچز، لیولین، اماند و جونز ۱۳درسال (۲۰۰۸) در پژوهش خود نشان دادند بین خودکارآمدی و ریسک‌پذیری همبستگی مثبتی وجود دارد. یعنی هرچه خودکارآمدی صخره نوردان بیشتر باشد ریسک‌پذیری آنها نیز بیشتر است (۲۸). همچنین هروت و زوکرمن ۱۴درسال (۱۹۹۳) بیان کردند که سابقه موفقیت در رفتارهای پرخطر می‌تواند سبب کاهش ادراک ریسک شده و احتمالاً افزایش تکرار رفتارهای پرخطر افراد را در ورزش‌ها در پی خواهد داشت (به نقل از منبع ۶). مقدم و همکاران درسال (۱۳۸۶) در تحقیقی بیان کردند که ترس از عدم آمادگی جسمانی مناسب و ترس از حملات فیزیکی مربیان و بازیکنان در جریان بازی، مهم‌ترین منابع استرس داوران هستند (۲۹).

۷. Park,gunn&han

۸. Liewellyn&sanchez

۹. Fischhoff&small

۱۰. Siegrist, cvetkovich&roth

۱۱. Donaldson,borys,finch&middleton

۱۲. Sunho

۱۳. Sanchez,liewellyn,amand&jones

۱۴. Herrot &zokerman

یافته‌های پژوهش‌های مرور شده نشان می‌دهد اعتماد و توانائی می‌توانند با عناوین مختلف ادراک ریسک افراد را تحت تاثیر قرار دهند. حال هدف محقق این است که به مقایسه ادراک ریسک ورزشکاران آسیب دیده و بدون آسیب دیدگی از دو محور اعتماد و توانائی بپردازد. باتوجه به مطالب مذکور و این که طبق بررسی‌های بعمل آمده از طرف محقق تاکنون تحقیق خاصی درباره ادراک ریسک در زمینه ورزشی و علی‌الخصوص در جامعه دانشگاهی در داخل کشور انجام نگرفته است و آنچه که در مطالعات خارجی مشاهده گردید اکثریت تحقیقات به بررسی ادراک ریسک در صنایع شیمیایی، تکنولوژی، انرژی هسته‌ای، فناوری‌های اطلاعات پزشکی و علوم رفتاری پرداخته‌اند و تعداد اندکی ادراک ریسک را در فعالیتهای ورزشی مورد بررسی قرار داده‌اند تحقیق حاضر درصدد است تا به مقایسه ادراک ریسک در جامعه ورزش دانشگاهی بپردازد. باتوجه به این که تعداد زیادی از ورزشکاران ما را دانشجویان تشکیل می‌دهند و پایه و اساس تیم‌های ملی نیز از ورزش‌های دانش‌آموزی و دانشجویی نشأت می‌گیرد، و عدم آگاهی ورزشکاران و مربیان و عدم برنامه‌ریزی دقیق برای پیشگیری و یا در صورت بروز تشدید آسیب توسط مسئولین دست اندرکار باعث گردیده است تا برخی ورزشکاران زنده به دلیل مصدوم شدن از ورزش کناره‌گیری کنند یا به دلیل ترس و نگرانی از مصدومیت مجدد اعتمادشان را از دست داده و نتوانند با انگیزه و رغبت در صحنه رقابت‌های ورزشی حاضر شوند از همین رو باتوجه به این موضوع و علم به این که میزان ریسک با میزان مصونیت رابطه مستقیمی دارد، کاهش عامل ریسک و ادراک بالای آن از طرف ورزشکاران سبب افزایش مصونیت می‌شود و عکس این قضیه هم صدق می‌کند. پس هدف تحقیق حاضر درصدد است تا با مقایسه ادراکات دو گروه گام‌های مهم و اساسی در جهت مقابله با ریسک‌های احتمالی و افزایش بینش، آگاهی و ایجاد اطمینان در ورزشکاران از طریق کاهش حوادث و آسیب دیدگی‌ها و در نتیجه حضور مستمر در فعالیتهای ورزشی بر دارد.

روش شناسی

تحقیق حاضر یک تحقیق توصیفی-پیمایشی می‌باشد که باتوجه به هدف تحقیق از نوع تحقیقات کاربردی است. گردآوری داده‌های این تحقیق باتوجه به محدوده و اهداف تحقیق مورد نظر، با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته‌ای تحت عنوان ادراک ریسک به روش توزیع میدانی انجام شده است. محقق قصد داشته بدین وسیله به مقایسه ادراک ریسک ورزشکاران آسیب دیده و غیرآسیب‌دیده در دانشگاه مازندران بپردازد. جامعه آماری این تحقیق را، کلیه دانشجویان ورزشکار اعم از دانشجویان تربیت بدنی و دانشجویان عمومی شرکت کننده در کلاس‌های ورزشی و ورزشکاران عضو تیم‌های ورزشی دانشگاه تشکیل می‌دادند. که براساس اطلاعات بدست آمده از ۱۰ فضای ورزشی دانشگاه تعداد دانشجویان شرکت کننده در فعالیتهای ورزشی ۹۰۱ نفر بودند. از آنجایی که دسترسی به تمام اعضاء جامعه برای محقق امکان پذیر بوده حجم نمونه‌ی آماری معادل جامعه آماری دانشجویان دختر و پسر یعنی همان ۹۰۱ نفر تعیین شد. به همین منظور تعداد ۹۰۱ پرسشنامه در سطح آزمودنی‌ها توزیع شد. ۸۷۲ پرسشنامه دریافت شد و پس از حذف موارد مخدوش در نهایت ۸۲۹ پرسشنامه قابلیت تجزیه و تحلیل را داشتند.

گردآوری داده‌ها در این تحقیق به شکل میدانی انجام گرفت در این راستا پرسشنامه‌ی محقق ساخته‌ای در دو قسمت تدوین گردید: بخش مقدماتی: به منظور جمع‌آوری اطلاعات بیهو گرافایی از اعضاء جامعه‌ی آماری ۱۳ متغیر شناسایی و مورد استفاده قرار گرفت که عبارتند از: جنسیت، سن، رشته تحصیلی، مقطع تحصیلی، میزان

فعالیت ورزشی در هفته، مهم‌ترین رشته ورزشی که کار می‌کنید، وضعیت تاهل، محل سکونت، سوابق قهرمانی، علت اصلی حضور در فضاهای ورزشی، داشتن مصدومیت، نوع مصدومیت و محل مصدومیت. بخش اصلی پرسشنامه: به منظور دریافت نمرات ادراک ریسک آزمودنی‌ها ۱۰ سوال در ۲ عامل، اعتماد (سوالات ۷ تا ۱۰ پرسشنامه) و توانایی‌های فردی (سوالات ۱ تا ۶ پرسشنامه) طراحی گردید. در این پرسشنامه گویه‌های سنجش ادراک ریسک از طیف پنج ارزی لیکرت (کاملاً مخالفم، مخالفم، نظری ندارم، موافقم و کاملاً موافقم) تشکیل شده است. به منظور اطمینان از روایی ابزار تحقیق، پرسشنامه ادراک ریسک بین اساتید مجرب و متخصص مدیریت ورزشی تعدادی از دانشگاه‌ها توزیع گردید. روایی صوری پرسشنامه مذکور با استفاده از نظرات ۱۱ نفر از صاحب نظران مدیریت ورزشی مناسب تشخیص داده شد و برای سنجش روایی سازه پرسشنامه از روش تحلیل عامل تاییدی استفاده شد چون مقدار آماره KMO برابر ۰/۸۲ بدست آمد پس داده‌ها برای انجام تحلیل عاملی مناسب بودند همچنین نتایج آزمون بارتلت نیز معنی دار بوده و بین متغیرها همبستگی معنی داری وجود داشت بنابراین تنها سوالاتی که همبستگی بالاتر از ۰/۳ با کل آزمون داشتند بعنوان سوالات مطلوب در نظر گرفته شدند. بنابراین از جهت روایی محتوا و صوری، از روایی قابل قبولی برخوردار بود. همچنین پایایی پرسشنامه نیز در نتیجه یک مطالعه مقدماتی بین ۵۰ نفر از آزمودنی‌ها از طریق محاسبه آلفای کرونباخ ۰/۸۴ تعیین گردید که بیانگر پایایی قابل قبولی می‌باشد. در روش‌های آماری از آمار توصیفی نظیر میانگین‌ها، حداقل، حداکثر، فراوانی، درصد و انحراف استاندارد برای توصیف جامعه تحقیق و ویژگی‌های جمعیت شناختی استفاده شد. در سطح آمار استنباطی، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها ابتدا از روش آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای تعیین نرمال یا غیر نرمال بودن توزیع داده‌ها در ۲ گروه استفاده شد. نرمال بودن و همگنی واریانس‌ها نیز از طریق آزمون لون مورد بررسی قرار گرفت. سپس از آزمون یو-من ویتنی برای مقایسه دو گروه در وضعیتی که سطح معناداری آزمون کمتر از ۰/۰۵ بود برای اثبات فرضیات تحقیق استفاده گردید و همه موارد ذکر شده با استفاده از نرم افزار SPSS 17 آزمون گردیده است.

یافته‌ها و نتایج

توصیف ویژگی‌های دموگرافیک

از مجموع ۸۲۹ نفر نمونه تحت بررسی ۵۹/۲٪ را زنان و ۴۰/۸٪ را مردان تشکیل می‌دادند. نتایج مربوط به وضعیت تاهل نشان داد که ۸۵/۹٪ مجرد و ۴۱/۱٪ متأهل بودند. بیشتر پاسخ دهندگان در گروه سنی ۲۲-۱۸ سال قرار داشتند و اکثر آنها ۹۸/۶٪ دارای مدرک لیسانس بودند. نتایج مربوط به سوابق قهرمانی نشان داد اکثریت یعنی ۶۶/۶٪ به طور مستمر در فعالیتهای ورزشی شرکت می‌کنند اما سابقه قهرمانی ندارند و تنها ۳۳/۴٪ دارای عناوین مختلف قهرمانی (منطقه ای، کشوری، المپیک و برون مرزی) بودند. همچنین اکثریت پاسخ دهندگان ۶۶/۹٪ اعلام کرده‌اند مصدومیتی نداشته و تنها ۳۳/۱٪ دارای مصدومیت بوده‌اند. در نهایت از بین نمونه‌های تحت بررسی ۴۳/۴٪ از رشته تربیت بدنی و ۵۶/۳٪ از سایر رشته‌ها بودند.

یافته‌های استنباطی پژوهش

در تحقیق حاضر از آزمون کلموگروف اسمیرنوف به منظور آزمون طبیعی بودن توزیع داده‌ها در ۲ گروه استفاده شد که با توجه به یافته‌ها، نتایج این آزمون در مورد پرسشنامه مقایسه ادراک ریسک به همراه شاخص‌های آن در جدول ۱ و ۲ ارائه گردیده است.

جدول (۱) آزمون طبیعی بودن توزیع داده‌ها در عامل اعتماد

گروه	شاخص‌ها	آماره‌ها	
		Z	P
ورزشکاران دارای آسیب	اعتماد به مربیان	۳/۸۰	۰/۰۰۰
	اعتماد به امدادرسانان	۲/۹۶	۰/۰۰۰
	اعتماد به کارکنان اماکن	۳/۲۸	۰/۰۰۰
	اعتماد به مدیران ریسک	۴/۳۸	۰/۰۰۰
ورزشکاران بدون آسیب	اعتماد به مربیان	۶/۵۵	۰/۰۰۰
	اعتماد به امدادرسانان	۴/۸۹	۰/۰۰۰
	اعتماد به کارکنان اماکن	۵/۵۱	۰/۰۰۰
	اعتماد به مدیران ریسک	۶/۷۶	۰/۰۰۰

جدول (۲) آزمون طبیعی بودن توزیع داده‌ها در عامل توانائی‌های فردی

گروه	شاخص‌ها	آماره‌ها	
		Z	P
ورزشکاران دارای آسیب	تاثیر مهارت در انجام فعالیتهای خطرناک	۴/۰۴	۰/۰۰۰
	تاثیر تجربه در انجام فعالیتهای خطرناک	۴/۵۷	۰/۰۰۰
	تاثیر موفقیت در تکرار فعالیتهای خطرناک	۳/۲۲	۰/۰۰۰
	تاثیر دانش در انجام فعالیتهای خطرناک	۳/۰۸	۰/۰۰۰
ورزشکاران بدون آسیب	تاثیر مهارت در انجام فعالیتهای خطرناک	۶/۲۰	۰/۰۰۰
	تاثیر تجربه در انجام فعالیتهای خطرناک	۶/۴۴	۰/۰۰۰
	تاثیر موفقیت در تکرار فعالیتهای خطرناک	۴/۰۱	۰/۰۰۰
	تاثیر دانش در انجام فعالیتهای خطرناک	۳/۹۴	۰/۰۰۰

همانگونه که در جدول (۳) و جدول (۴) مشاهده می شود در تحقیق حاضر نرمال بودن و یکسانی واریانس متغیرها از طریق آزمون لون مورد بررسی قرار گرفت باتوجه به این که سطح معناداری مقدار محاسبه شده لون در عامل اعتماد (۰/۳۲۵) و در عامل توانائی های فردی (۰/۵۴۵) از ۰/۰۵ بزرگتر است ، بنابراین داده‌ها فرض تساوی خطای واریانس ها را زیر سوال نبرده‌اند و دلیلی برای ناهمگنی واریانس ها در هر دو عامل وجود ندارد.

جدول (۳) نتیجه‌ی بررسی همگنی واریانس ها در عامل اعتماد

تست همگنی واریانس ها در عامل اعتماد			
سطح معناداری	df 2	df 1	آماره لون
۰/۵۶۹	۸۲۸	۱	۰/۳۲۵

جدول (۴) نتیجه‌ی بررسی همگنی واریانس ها در عامل توانائی های فردی

تست همگنی واریانس ها در عامل توانائی های فردی			
سطح معناداری	df 2	df 1	آماره لون
۰/۴۶۱	۸۲۸	۱	۰/۵۴۵

نتایج حاصل از بررسی فرضیه های تحقیق

نتایج حاصل از بررسی فرضیه های تحقیق در عامل اعتماد بیانگر این موضوع است که بین ادراک ریسک ورزشکاران آسیب دیده و غیر آسیب دیده در اعتماد به مربیان، امدادرسنان، کارکنان اماکن و مدیران ریسک تفاوت معنی داری وجود دارد. نتایج حاصل از آزمون یو-من ویتنی به این اشاره دارد که بین ورزشکاران دارای آسیب و ورزشکاران بدون آسیب دیدگی با سطح معنی داری ۰/۰۴۰ در عامل اعتماد به مربیان، سطح معنی داری ۰/۰۰۳ در عامل اعتماد به امدادرسنان، سطح معنی داری ۰/۰۰۰ در عامل اعتماد به کارکنان اماکن و سطح معنی داری ۰/۰۴۱ در عامل اعتماد به مدیران ریسک تفاوت وجود دارد. (جدول ۵)

جدول (۵) مقایسه ادراک ریسک دانشجویان ورزشکار آسیب دیده و غیر آسیب دیده در عامل

اعتماد (نتایج آزمون یو-من ویتنی)

متغیرها		اعتماد به مربیان		اعتماد به امدادرسنان		اعتماد به کارکنان اماکن		اعتماد به مدیران ریسک	
آزمون یو-من ویتنی	Z محاسبه شده	بدون	دارای	بدون	دارای	بدون	دارای	بدون	دارای
		آسیب	آسیب	آسیب	آسیب	آسیب	آسیب	آسیب	آسیب
		۲۷۳	۵۵۴	۲۷۴	۵۵۴	۲۷۴	۵۵۳	۲۷۴	۵۵۴
		۳۹۰/۹۵	۴۲۵/۳۶	۳۸۰/۰۶	۴۳۱/۵۴	۳۶۸/۰۳	۴۳۶/۷۸	۳۹۳/۲۵	۴۲۵/۰۱
		-۲/۰۵	-۳/۰۱	-۴/۱۰	-۱/۹۶				
		۰/۰۴	۰/۰۰۳	۰/۰۰۰	۰/۰۴۱				
		وجود تفاوت	وجود تفاوت	وجود تفاوت	وجود تفاوت				
		نتیجه گیری کلی							

نتایج حاصل از بررسی فرضیه های تحقیق درعوامل توانائی های فردی بیانگر این موضوع است که بین ادراک ریسک ورزشکاران آسیب دیده و غیر آسیب دیده در تاثیر مهارت و تجربه درانجام فعالیتهای خطرناک تفاوت معنی داری وجود دارد. درحالیکه بین ادراک ریسک ورزشکاران آسیب دیده و غیرآسیب دیده در تاثیر موفقیت و دانش درانجام فعالیتهای خطرناک تفاوت معنی داری وجود ندارد. نتایج حاصل از آزمون یو-من ویتنی به این اشاره دارد که بین ورزشکاران دارای آسیب و ورزشکاران بدون آسیب دیدگی باسطح معنی داری ۰/۰۱۳ در تاثیر مهارت، سطح معنی داری ۰/۰۳۳ درعوامل تاثیر تجربه تفاوت وجود دارد. و بین ورزشکاران دارای آسیب و ورزشکاران بدون آسیب دیدگی باسطح معنی داری ۰/۰۵۹ در تاثیر سابقه موفقیت و سطح معنی داری ۰/۰۰۶ درعوامل تاثیر دانش تفاوتی وجود ندارد. (جدول ۶)

جدول (۶) مقایسه ادراک ریسک دانشجویان ورزشکار آسیب دیده و غیر آسیب دیده درعوامل توانائی های فردی (نتایج آزمون یو-من ویتنی)

متغیرها شاخص		مهارت		تجربه		سابقه موفقیت		دانش
ورزشکاران		بدون آسیب	دارای آسیب	بدون آسیب	دارای آسیب	بدون آسیب	دارای آسیب	بدون آسیب
تعداد		۵۵۵	۲۷۴	۵۵۴	۲۷۴	۵۵۵	۲۷۴	۵۵۵
میانگین رتبه		۴۰۱/۰۵	۴۴۳/۲۵	۴۰۲/۸۴	۴۳۸/۰۸	۴۰۴/۳۰	۴۳۶/۶۷	۴۱۵/۶۷
آزمون یو-من ویتنی	Z محاسبه شده	-۲/۴۹		-۲/۱۳		-۱/۸۹		-۱/۱۸
	سطح معناداری	۰/۰۱۳		۰/۰۳۳		۰/۰۵۹		۰/۰۰۶
نتیجه گیری کلی		وجود تفاوت		وجود تفاوت		عدم وجود تفاوت		عدم وجود تفاوت

بحث و نتیجه گیری

دربررسی یافته‌های مربوط به آزمون فرضیات تحقیق درمحور اعتماد مشخص شد بین ادراک ریسک ورزشکاران دارای مصدومیت و ورزشکاران بدون مصدومیت درشاخص اعتماد به مربیان، اعتماد به امدادسازان، اعتماد به کارکنان اماکن و اعتماد به مدیران ریسک تفاوت معناداری وجود دارد. مشاهده گردید درهر ۴عامل ورزشکاران آسیب دیده با میانگین رتبه پایین‌تر ادراک ریسک بالاتری نسبت به ورزشکاران بدون آسیب داشته‌اند. آنچه که از این نتایج مشخص می‌شود این است که اکثریت ورزشکاران آسیب دیده درست یا نادرست ضعف و مصدومیت خود را برگردن دیگران می‌اندازند. در سطوح مختلف ورزش بی‌اعتمادی ورزشکاران به کارکنان اماکن، مربیان، مدیران ریسک، امدادسازان و حتی فرایندهای مدیریت ریسک منجر به این می‌شود که ورزشکار نگرش مثبتی نسبت به آنها نداشته و درشرایط بی‌اعتمادی ادراک ریسک بالایی داشته باشد. این نتایج با نتایج ارائه شده توسط لی هو آن وهمکاران (۲۰۱۳)، پارک و همکاران (۲۰۱۳)، سایگریت و وتکوویچ (۲۰۰۰)، سایگریست و همکاران

(۲۰۰۰) و آشتیانی و همکاران (۱۳۹۱) همسو می‌باشد. که همگی اذعان داشته‌اند بین ادراک ریسک و اعتماد همبستگی منفی وجود دارد و بی‌اعتمادی منجر به افزایش ریسک ادراک شده می‌گردد. به عنوان نمونه در این تحقیق ورزشکاران آسیب‌دیده به دلایل مختلفی چون (عدم حضور مربی در زمان بروز آسیب، فشار تمرینات از سوی مربی، کم توجهی مربی به آسیب‌های قبلی، عدم توجه کارکنان اماکن ورزشی به ایمنی تجهیزات مورد استفاده ورزشکاران و محیط بازی، کافی نبودن امکانات کمک‌های اولیه، عدم دسترسی سریع به مراکز درمانی، عدم حضور پزشک یا امدادرسانان در مجاورت محل تمرین و عدم نظارت مدیران در فرایندهای ارزیابی ریسک‌های ناشی از تجهیزات و محیط) در زمان وقوع حوادث، زمینه اعتمادشان کاهش یافته و در شرایط بی‌اعتمادی و عدم اطمینان به مسئولین، ادراک ریسکشان تحت تاثیر عوامل فوق افزایش پیدا کرده بود از طرفی دیگر ورزشکارانی که مصدومیتی نداشته‌اند چون آسیبی ندیده بودند دیدگاه مثبت‌تری نسبت به مربیان و کارکنان اماکن داشته، ضمن این که اکثریت اظهار داشته‌اند چون تاکنون در شرایط آسیب قرار نگرفته‌اند از نحوه امدادسانی، پیگیری مدیران و مسئولین اطلاعات چندانی نداشته و رضایت نسبی از موارد فوق را ذکر کرده‌اند. در محیط‌های ورزشی بی‌اعتمادی سد راه پیشرفت ورزشکاران شده و در شرایط بی‌اعتمادی، اضطراب و نا امنی افزایش می‌یابد، سلامت جسمی و روانی ورزشکاران دچار اختلال می‌شود و انرژی لازم به جای یادگیری صرف محافظت از خود می‌شود. عکس این قضیه یعنی اعتماد کردن ورزشکاران به مربیان، کارکنان اماکن و ... مهم‌ترین عامل افزایش یادگیری مهارت‌ها و مشارکت بیشتر در فعالیت‌های ورزشی شده بگونه‌ای که با ادراک ریسک پایین‌تر و با تقویت حس همکاری و شور و اشتیاق در بین ورزشکاران شاهد افزایش کارایی و دستاوردهای ورزشی خواهیم بود. البته قابل ذکر است که بی‌اعتمادی ضرورتاً غیرعقلانی نیست، بلکه در مواردی هم ریشه در آگاهی، تجارب یا ساختارهای آموزشی دارد و می‌تواند کارکردهای مثبتی نیز در پی داشته باشد.

در بررسی یافته‌های مربوط به آزمون فرضیات تحقیق از محور توانائی‌های خود بین ورزشکاران دارای آسیب و ورزشکاران بدون آسیب در شاخص تاثیر مهارت در انجام فعالیت‌های خطرناک و همچنین تاثیر تجربه در انجام فعالیت‌های خطرناک تفاوت معناداری مشاهده شد. با مقایسه نظرات دو گروه مشاهده شد ورزشکاران دارای آسیب با میانگین رتبه بالاتر در مهارت و تجربه نسبت به ورزشکاران بدون آسیب با میانگین رتبه پایین‌تر در مهارت و تجربه، به تاثیر مهارت و تجربه در انجام فعالیت‌های خطرناک اعتقاد بیشتری داشته و چون به توانائی‌های شخصی خود اطمینان بیشتری داشتند در نتیجه ادراک ریسک پائین‌تری گزارش نموده‌اند. از نظر ورزشکاران مصدوم فرد می‌تواند با کسب تجربه و مهارت حتی فعالیت‌های خطرناک را هم با حداقل ریسک انجام دهد. توانائی‌های شخصی افراد، اکتسابی یا غیر اکتسابی اعم از (دانش، تجربه، مهارت، موفقیت، ویژگی‌های رفتاری و...) در ادراک از ریسک تاثیر گذار می‌باشد. آنچه که از نتایج این آزمون به نظر می‌رسد این است که علت تفاوت در ادراک ناشی از سوابق قهرمانی ورزشکاران نیز باشد چرا که اکثریت ورزشکاران قهرمان به نوعی مصدومیت‌های مختلفی را تجربه کرده‌اند از این جهت غالباً قهرمانان به توانائی‌های خود اعتماد بیشتری داشته و به دلیل خصلت‌های بی‌باکی، روحیه خطر پذیری و هیجان طلبی از ریسک کردن واهمه‌ای نداشته و ادراک ریسک پایین‌تری دارند به همین دلیل احتمالاً خود را بیشتر در موقعیت‌های ریسک‌زا که پیامد آن آسیب دیدگی است قرار می‌دهند. این نتایج با یافته‌های تحقیق کراندل و همکاران (۲۰۱۳)، لولین و همکاران (۲۰۰۸)، سانچز و همکاران (۲۰۰۸)، سان هو (۲۰۰۴)، کوک و همکاران (۱۹۹۹)، هروت و زوکرمن (۱۹۹۳)، ریچاردسون و همکاران (۱۹۸۷) و لیندل و ارل

(۱۹۸۳) همخوانی دارد. اما ورزشکارانی که مصدومیتی نداشته‌اند شاید به دلیل عدم شناخت کافی از توانائی‌های بالقوه خود یا ترس و نگرانی از بروز آسیب و نداشتن آمادگی جسمانی مطلوب در انجام فعالیت‌های ورزشی ادراک ریسک بالاتری را نشان می‌دهند. این استنباط با یافته‌های لو و همکاران (۲۰۱۳)، کارن و همکاران (۲۰۱۳)، اسمال و فیشاف (۲۰۰۶)، اشنایدر و همکاران (۲۰۰۶)، جونگ (۲۰۰۰)، کوک و همکاران (۱۹۹۹) و مقدم و همکاران (۱۳۸۶) همسو می‌باشد. در ادامه در بررسی یافته‌های مربوط به آزمون فرضیات تحقیق از محور توانائی‌های خود بین ورزشکاران دارای آسیب و ورزشکاران بدون آسیب در شاخص تاثیر دانش در انجام فعالیت‌های خطرناک و همچنین تاثیر موفقیت در تکرار مجدد فعالیت‌های خطرناک تفاوت معناداری مشاهده نشد. نبودن تفاوت بین ادراک ریسک دو گروه بیانگر اتفاق نظر و نگرش یکسان آنها پیرامون ۲ شاخص ذکر شده می‌باشد از این جهت که هر دو گروه یعنی ورزشکاران آسیب دیده و بدون آسیب به یک اندازه معتقدند با افزایش سطح دانش و آگاهی پیرامون خطرهایی که ورزشکاران رانهدید می‌کند ادراک ریسک نیز افزایش می‌یابد. هرچند ممکن است در بسیاری از مواقع ورزشکاران به روشنی ریسک ورزش‌ها را بپذیرند اما این خود غالباً نتیجه غفلت آنها از سطوح واقعی ریسکی است که واقعاً وجود دارد. این امر نکته مهمی است چراکه برای ورزشکاران پذیرفتن ریسک فعالیتی که شناخت خاصی نسبت به آن ندارند دشوار می‌باشد این نتایج با یافته‌های تحقیق سان هو (۲۰۰۴) و سایگریت و تکویچ (۲۰۰۰) همسو و با نتایج تحقیق لیندل و ارل (۱۹۸۳) ناهمسو می‌باشد. همچنین هر دو گروه بیان کرده‌اند که با یکبار موفقیت در انجام فعالیت‌های خطرناک ادراک ریسکشان کاهش یافته و با غلبه بر ترس خود حاضرند آن فعالیت را دوباره انجام دهند. این نتیجه با نتایج تحقیق مورتیز و فتز (۲۰۰۰) همسو می‌باشد و در نتایج تحقیقات خود نشان داد در اثر تجارب موفقیت آمیز قبلی، فرد به تدریج باور می‌کند که می‌تواند موفقیت‌های بیشتری در زمینه مهارت مورد نظر کسب کند. از این رو سابقه موفقیت در فعالیت‌های خطرناک می‌تواند سبب کاهش ادراک ریسک شده و احتمالاً افزایش تکرار رفتارهای مخاطره‌آمیز افراد را در ورزش‌ها در پی خواهد داشت. البته به نظر می‌رسد ورزشکاران آسیب دیده در مقابل ورزشکاران بدون آسیب کمتر ممکن است که تجربه منفی مصدومیت را در خودشان نهادینه کنند خصوصاً ورزشکاران پسر بیشتر از دخترها و ورزشکاران قهرمانان بیشتر از ورزشکاران بدون سابقه قهرمانی مایل هستند که تجارب منفی خود را به عوامل بیرونی مانند شانس نسبت داده و خود را تبرئه نمایند. به این دلیل است که سابقه مصدومیت ناشی از رفتارهای خطرناک در ورزش، بازدارنده تکرار آن حرکات در ورزشکاران موفق و قهرمان نیست.

نتیجه گیری کلی تحقیق

ادراک از ریسک عقیده یک شخص، از احتمال ریسک است که با درگیر شدن در یک فعالیت خاص همبستگی دارد. شناخت ادراک ریسک دانشجویان در محیط‌های ورزشی مسوولیت متولیان سلامت جامعه و دانشگاه‌ها را در زمینه برنامه ریزی‌های اصولی پیشگیرانه و حمایتی موثر و مناسب در جهت ارتقا سطح سلامت اجتماعی افراد و به ویژه دانشجویان، نمایان می‌سازد. بر پایه یافته‌های تحقیق بالا بودن ادراک ریسک، ناشی از عدم اعتماد به مربیان، کارکنان اماکن، امداد رسانی و مدیران ریسک و همچنین عدم اعتماد به توانائی‌های خود منجر به ترس دانشجویان از حضور در فضاهای ورزشی و مشارکت کمتر در فعالیت‌های ورزشی می‌شود، از زاویه‌ای دیگر گزارش بالا بودن ادراک ریسک در بین دانشجویان، اقدامات نظارتی مسؤولین و مدیران را در اجرا و پیاده سازی فرایندهای مدیریت ریسک و پیگیری جهت فراهم نمودن محیط مناسب و تجهیزات استاندارد و ایمن برای

استفاده دانشجویان بیشتر می کند. همچنین حساسیت آن ها را در به کارگیری مربیان مجرب تر، با درجه آموزشی بالاتر و کارکنان آموزش دیده و دارای صلاحیت های فنی لازم افزایش داده و باعث می شود مربیان با توجه به شرایط ایمنی، محیطی که در آن فعالیت های ورزشی انجام می شود و همچنین تجهیزات در دسترس در انجام فعالیت های ورزشی محتاط تر عمل کرده و در صورت وجود ریسک های بالقوه ای که سلامت دانشجویان را به مخاطره می اندازد با شفاف سازی و همکاری با مدیران در جهت رفع آن اقدام نمایند. بنابراین مدیران ورزش برای بقاء سازمان خود و همچنین تامین ایمنی و سلامت ورزشکاران باید به درک طرز تلقی شرکت کنندگان در فعالیت های ورزشی بپردازند و در این راه باید با توجه به تفاوت های فرهنگی میان افراد در جوامع مختلف و میزان پذیرش ریسک فردی و اجتماعی تمهیداتی بیندیشند. تا از این طریق گام های مهم و اساسی برای شناسایی ادراک دانشجویان از ریسک هایی که می تواند منجر به عدم مشارکتشان در فعالیت های ورزشی گردد برداشته شود.

References:

1. Thelwell, R.C., Greenless, L.A.(2003).Developing competitive endurance performance using mental skills training ,The sport psychology.17, 77-131.
2. Fried, G.B., Appenzeller, H.(1999). Safe at first: a guide to help sports administrators reduce their liability. Durham, nc: Carolina academic.
3. Sunho, M.(2004).The perception of risk in sport activities, adissertation submitte to the department of sport management, recreation management & physical education.1-140.
4. Sayah, M., Dekhoda, M.R., Arab Ameri, E., Beghdili, M.D.(2005).Sport safety status of Kashan in 1384, The first National Conference of Sports.41-56.
5. Farsi,A., HelaliZadeh, M., Sayah, M., Rasekh, N., Darabi, H.(2007).Sport Safety Assessment of State Universities in Tehran and provide appropriate solutions. Journal for Research in Sport Sciences, 15, 23-39.
6. Farzan, F.(2010). Safety Analysis of Physical Education, in the gymnasium School Sport full extent of the pattern. PhD thesis, University of tarbiat modares,15-30.
7. Sports Forum Australian house risk management framework in the sports industry. Translation: Mokhtari, R., Hosseini, S.E., Ramezaninejad, R.(2011). F. 1, 2, 3. Tehran: book publishing bamdad.
8. Duffy, V.G.(2003). Effects of training and experience on perception of hazard and risk. Ergonomics, 46(15), 25-114.
9. VanDerpligt, J.(1998). Perceived risk and vulnerability as predictors of precautionary Behavior. Br J Health Psychovol, 3, 1-14.
10. Mccarthy, T.A., Hadler, J.L., Julian, K., Walsh, S.J., Bigger staff, B.J., Hinton, S.R., et al. (2001). West neil virus serosurveys and assessment of personal prevention effortsin an area with intense epizootic activity: connecticut 2000. ann ny acad sci,51(9), 307-316.
11. Weinberg, R., Gould, D. (2003). Foundations of sport and exercise psychology. Handbook of Sport Psychology. Champaign. IL: Human Kinetics. 3, 428-442.
12. Slovic, P.(1987). Perception of risk. Science, 17(5), 236-280.

13. Chladvay Pakynatan Professor, Human Resource Management in Sport and healthy house, translated by m. Talebpour & s. lael bazri, Ferdowsi.(2009). University of Mashhad,70-78.
14. Yazdkhasti, B., Hemmati, R.(2009). Strategies to enhance the evaluation or trust of students to teachers: A case study in Zanjan secondary schools, quarterly education, 99-103.
15. Sandra, E.S., Reuter, J., Brant, J., Martin, W.S.(2004). The relationship among three components of perceived risk of injury, previous injuries and gender in contact sport athletes. *Athletic insight*, The online journal of sport psychology.
16. Appanel, R.N., Levine, B.R., perna, F.M., roh, J.(2009). Measuring postinjury depression among male and female competitive athletes. *Journal of sport exercise psychology*, 31, 60-76.
17. Huang, L., Ban, J., Sun, K., Man, Y., Yuan, Z.& Bi, J.(2013). The influence of public perception on risk acceptance of the chemical industry and the assistance for risk communication. *journal homepage, safety science* 51, 232-240.
18. Crundal, D., loon, E.V., Stedmon, A.W., Crundal, E.(2013). Motorcycling experience and hazard perception, *accident analysis & prevention*. 50, 456-464.
19. Lu, J., Xie, X., Zhang, R.(2013). Focusing on appraisals: how and why anger and fear influence driving risk perception, *journal of safety research*, 45, 65-73.
20. Karen, D., Berukof, F., Grant, M.H.(2013). A study of factors that influence the swimming performance of Hispanic high scholl students, *ljare* 4 (4), 409-421.
21. Park, J., Gunn, F., Han, S.L.(2012). Multidimensional trust building in e-retailing: cross-cultrul differences in trust formatin and implication for perceived risk, *journal of retailing and consumer services* ,19(3), 304-312.
22. Liewellyn, D.J., Sanchez, X.(2008). Individual differences and risk taking in rock climbing, *psychology of sport and exercise*, 9, 413-426.
23. Fischhoff, B.(2006). Behaviorally realistic risk management ,lesson from hurricane Katrina-philadelphia, university of Pennsylvania, 77-88.
24. Ghaffari Ashtiani, P., Zanjirdar, M., Shabani, R.(2012). The effects of trust and perceived risk adopting internet banking service within the city of Arak bank customers, *Journal of Marketing Management*, 16.23-45.
25. Siegrist, M., Cvetkovich, J., Roth, C.(2000). Salient value similarity, social trust and risk/benefit perception. *Risk Analysis*, 20(3), 353-362.
26. Donaldson, A., Borys, D., Finch, C., Middleton, M.(2008). Developing an instrument to assess the sports injury risk management system of community sports clubs, *journal of science and medicine in sport*, 28, 286-303.
27. Siegrist, M., Cvetkovich, J.(2000). Perception of hazards: The role of social trust and knowledge. *Risk Analysis*, 20(5), 713-719.
28. Sanchez, M., Liewellyn, D., Amand, A., Jones, G.(2008). Self-efficacy, risk taking and performance in rock climbing, *journal of research in personality and individual differences*, 45, 75-81.
29. Moghadam, T.O., Gholamian, J., Salari, H., Myrdar, S.H. (2007). Comparison of national and international sources of stress in the Premier League football referees, fifth Conference on Physical education and Sport Sciences, University of Mazandaran, babolsar. 22-36.